

На небі

Богдан Жолдак

Засік я їх запізно, бо вони були не-чутніші за морок, й проґавив мить шаснути із завулка в закавулок. Страх вхопив мене за генофонд. Бо я збагнув причину тиші — вона посилювалася небесно-янгольським голосом, якого Господь посилає останньої хвилини, аби підкреслити урочистість. Кодло скерувало на мене, одні підкреслено витягали руки з кишень, інші засовували.

Ми зблизилися, і я отерп. Кожен являв класичного персонажа, на які багаті були повоєнні роки, яких я не пам'ятаю. Дуже добре пам'ятаю діккенсівських героїв, але ті — поступалися.

Вони радісно наближались. Це була часина, коли й найзапекліший зух не витисне з Чоколівки й краплини спиртного, щоби хоч якось вгамувати свою вроджену й розвинуту агресивність.

Про що думає остання мить? "Тембральне забарвлення звуку більше залежить від шумів, аніж від тону. Інша проблема, як додавати до домінантного шуму домінантний тон..." — подумав я й звів очі, аби не бачити, як один вийняв японські цокавки й покручував ними, радіючи нагоді випробувати їх у дії. Дзенькаючи ланцюжком, він наближався... І саме цієї миті пролунав дивовижний вокаліз. Ні, не вокаліз, а аріозо:

Менструа-а-а-а-а-а-ції-ї!..

Я вдичів. Так, що навіть забув, чому закопив очі. І не від такого, сказати б, веризму. А — що співає не янгол, не гучномовець, а вуркаган! У засмальцьованому кашкеті, із ліхтарем під лівим оком:

*Скільки було нежни-гих слов,
Скільки було грації-гу!*

Витягував він неймовірні фіоритури. Мелодійні приголосні танули в нічному заскнінні таємничими придиhamи, і найпаскудніший текст освячувався:

*Как ми встреті-і-гілісь с тобой
У каналізації-і-і-ї!*

Виводив вуркаган, і оте його "ї", прозоріше, ніж зорі над головою в задертих догори очах, пронизувало місячну сферу аж до верхніх астралів. Відлуння ще витало зореколом, а тут, на Землі, пісня вже скінчилася. Вони обступили й почали гіпнотизувати.

— Чувак, так ти співак? — несподівано вихопилося в мене, аж банда реготнула. А

один уже взяв мене за барки.

— Так це співав ти? — проштовхнувся я до засмальцьованого. — Це в тебе такий голос святий?

Останнє слово зупинило кулака, який завис над моїм носом. Усі презирнулися й втупилися в співака.

— А то ж ...дь, чий же ще, так його мать? — пролунала з тих вуст проза, цілком земна.

Мені з собою завжди було тяжко. Особливо в рішучу хвилину. Я панічно добирав слова, аби встигну ти сказати, хто він є насправді під оцим чоколівським небом, залишивши півкоміра в чужому кулаці, прорвавшись таки до нього, не завваживши пекучого стусана під ребра й двох копняків під куприк. Він єдиний був, хто оцінив мій захват, більший, аніж страх смерті.

— Жека, — прорік він і несподівано тицьнув брудну на дотик долоню.

— Ян, — вихекнув я, бо чиєсь коліно, не поціливши в ..., влучило в грижу.

Далі штовхнули під коліна, вхопивши утричуба.

— Чіво ти тут забув, кінтяра? — підсунувся той, із цокавками.

— Послухати, як Жека співає, — попросився я.

Вони оцінили й пхикнули.

— Це, кент, таке в тебе останнє желаніє?

Пилюка на Місяці здригнулася од їхнього реготу.

Але миттю вляглася, бо:

— Харашо, — сказав Жека, — слухай паследній раз!

Зорі внишкли, як він заспівав. Так дивовижно, що як не напружуйся, а однак не розбереш слів, протилежних до голосу. Особливо на вібрато — воно одбирало все. Що я, щораз отямлюючися, радів, бо не вмер, а лиш забув себе.

Бутилка віна-а-а,

Не боліт галава-а-а,

А боліт у тово-о,

Хто ні пйот нічиво-о-о-о-о!

Оце "о" він видав так, що іншому б стачило на цілу пісню. Що навіть мешканці, прокинувшись, жоден не вилаявся у вікно:

— Вам, козли, дня було мало?

А, навпаки, спали далі з відкритими очима.

Я, білокнижник, привів їх усіх до своєї оселі, і вони миттю з'їли все, що не випили. Украли: будильника, куртку, транзистора.

Лишили Жеку. Який хропів горілиць, тримаючи на грудях кепку. Я зазирнув до його чарівного рота.

Однак нічого, крім пережованих зубів, не побачив.

— Ви такого не чули, — переконував я Мосенжецьку. І тому, що я шепотів у телефонну трубку, вона повірила.

— Приводьте, — шепнула й вона.

Зненавиду до кепок я мав ще од Леніна. Вийняв її із брудних пальців Жеки і пожбурих крізь квартиру.

Од чого він прокинувся. Очі мав найблакитніші, особливо підкреслені "ліхтарем".

— Що це?

— Сирі яйця. Пий, Жеко, підемо в консерваторію.

— На кий?

— До професорів. Нехай тебе послухають.

Він розповзся й почав голосно харчуватися. Потім сказав:

— Ще.

Вони для його голосу не були потрібні, бо той існував незалежно від матеріальних факторів. Доки Жека висьорбував їх, я міркував, у що б його перевдягти.

— А де кепка?! — раптом виплюнув він яйце.

— Кореші забрали, — підсунув я інше.

— Кепу?.. — здивувався він за друзів.

— І транзистора. І будильника, і куртку.

— А-а, — повірив він і заплямкав.

— Шакали, ...дь.

Але надувся, наче Діззі Гілеспі. Аж очі набубнявіли.

— Я тобі іншу дам, — сказав я.

— Іншу?? — визвірився він. І тут же осікся.

Бо я побачив ще одне чудо — сльозинка прокреслила крізь жахливий його синець чисту стежинку.

Він збагнув, що я збагнув, одвернувся і почав терти око — за мить "ліхтар" сяяв, як і дотепер. Я вхопив його за пальці й видер шматочок свинцю. Гладенького, відполірованого натиранням.

— Ладно, — погодився він, — ходім у твою консерваторію...

Мосенжецька була жінкою бальзаківського віку.

Окрім того, вона була автором брошури "Концептуальне переживання у вокалі". Лице її намазаних кольорів побіліло ізсередини, так вона зблідла, коли побачила Жеку. Класового ворога, і почала вбирати повітря у резонатор.

— Співай швидше, — устиг я, доки вона випустила його назад зі словами...

Там вони й залишилися, коли вона почула його перше "ля".

Голос мав таку політність, що вся конса покинула цигикати. Склепіння її уперше відлунили:

...менструаці-ії!

...каналізації!

Відгалужувалося сходами-переходами.

Модуляції були такими, що якби ними загинався й семиповерховий мат, він би однак розчинився в цих неземних мелізмах.

У Мосенжецької одпала щелепа. Од чого на лице їй повернулися всі кольори, окрім напудрених. Що я вперше нею замилювався — вона перетворилася на резонатор, просотаний зоряними фіоритурами Жеки.

Навіть вахтерша... Та що вахтерша — першокурсники у кав'ярні навпроти забули каву... Бельканто ширилося, доки Жека того хотів. І зробив от що: несподівано провалив тон крізь шуми, легко повернувся назад і завершив автентичною каденцією.

Я чекав доти, доки професорка отямлювалася. Мені також нелегко було повернутися до пам'яті — ви слухати такий голос зблизька. Якого б вистачило на десятки її брошур. Тут вона пригадала дослідження одного канадця, якими була просто обурена. Той дослідив структуру ДНК українців і виявив там ген, якого нема в інших націях. І назвав його геном музичальності. Тепер Мосенжецька відчула, як її контраргументація розсипалась через отой "ліхтар" навпроти. Бо це світилася не генетика, а прецінь біологія.

— Ну, як? — зловив я нарешті поглядом її зіниці.

Вона відповіла потойбічно:

— Ніколи не гадала, що в тенора форманта може переважати домінанту.

Жека гикнув. Як знав, що ця фраза стане крилатою. Ці її слова прозвучали для нього екзотичніше, аніж його арготизми для професорки, що він їх ви співав.

Крилатою стала не лише фраза, а й Жека. Він тепер і жив у репетиторіях. Бо йому було соромно з'явитися на Чоколівку у новому костюмі. А особливо без кепки.

Конса кожного разу переживала його з'яву. Навіть у їдальні всі нишкли, дослухаючись, як він плямкав.

— Форманта над домінантою... — шепотів хтось із хоробріших.

— Янусю! — крикнув він поверх вінегрету в роті, побачивши мене. — Сідай, чувень, я зара' тобі хавки заделаю.

— Об'їдати студентів... — зашарівся я, уся братія млосно споглядала нас.

— Чувень, це ж на шару. Мені тут стіко талонів на халяву дали, що не про...

Йому ледь не зірвалося "не просереш", але дивовижним робом він стримався:

— Не прожуєш! Чувень, я зара' таку пісню сам кльову придумав, не про...

— Не прокочуюмаю?

— Во.

— Пісню? — почав дивуватися я, доки не отетерів. — Ти? Про що?

— Як про що — про музику.

Це він вимовив підкреслено. Як людина, яка не допустилася жодного матюка. Я очманіло доїдав суп.

Напудрений місяць припорошив Чоколівку. Таємно сяяли зорі, додаючи тиші. Ніч кольору розфарбує дивилася на нас, незримих, які долали безлюдні простори.

— Ну, ви, кенти, вас сюди хто звав, да?

Почув я знайоме ляскання ланцюжка на цокавках.

Я озирнувся й побачив той самий кагал. Здалося, що він нікуди й не рипався ще звідтоді.

— Хлопці, ви що, своїх не пізнали? — непідробно здивувався Жека.

Вони оглянули його, наче потойбічника, — кент у костюмчику, прасований, пострижений на проділ.

Як і личить людині, яка недостатньо випила, аби вгамувати природну лютість, ближчеський вхопив у кулак вилоги його піджака й... Аж тут у простір про рвалося гіпнотизуюче:

Сульмарелючіко!

Італійську вони ще не вчили, проте одразу упізнали форманту, й зачудовано заходилися, лапати його нову одяганку.

Лястрод'ардженте,

Плячідайльонда,

Просперольвенте-е-е-е!

— Так це ж ти, Жек, што ль?! — нарешті дійшло до того, з цокавками. Так щиро це в нього вирвалося, що Євген увірвав пісню. — Ну, Жек, ти даєш! Ти ...дь, і ботать ставть, іначе.

— Чого ти так рішив? — примружив Жека ліве око, але воно було без "бланша".

Той наморщив лоба.

— Я шото ні одного, ...дь, слова од тебе знайомого не чую, керя.

Жека підморгнув тим оком і сказав чистою форман тою:

— Чуваки, я тепер людина іскуства, мені матюкаця ніззя!